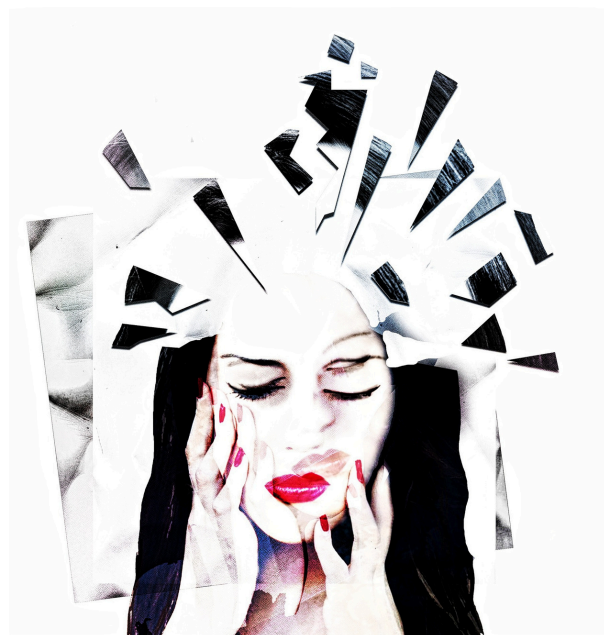

Nerabeak bor-bor, gainezka egiteko garaia?

Gazteen ongizate emozionala eta testuinguruaren eragina aztertuko ditugu, Elhuyarren bideo batean oinarrituta.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Buru-osasunaren inguruan hausnartu, eta iritzia eman.
- Hiztegi espezifikoa ezagutu.
- Ikusitakoari buruzko ulermena landu, eta iritzia eman.
- Iritzietan balorazioa, distantzia eta ñabardurak sartzeko egiturak ezagutu.
- Onomatopeien funtzioa aztertu.
- Gazteen ongizate emozionalari buruzko iritzia idatzi, tokiko aldizkari batean.

Pixabay

Ikusi aurretik

1. Adierazpen probokatzaileak

TALDEAN

Jarri hiruko taldeetan. Irakurri ondoko baieztapenak, eta markatu zeure jarrera (ados / ez ados / zalantzan). Ondoren, komentatu ahoz talde txikietan, eta erantzuna adostu.

Eguno gazteen osasun mentala	Ados	Ez ados	Zalantzan
Ongizate emozionala norbanakoaren ardura da, nagusiki.			
Nerabezaroa beti izan da etapa gatazkatsua; ez dago alderik lehengo eta oraingo aferen artean.			
Jendarteak presio handiagoa egiten die egungo gazteei.			

Pixabay

Gelako espazioa hiru gunetan banatuko da: Ados / Ez ados / Zalantzan. Irakasleak baieztapen bat irakurriko du, eta ikasleak dagokien gunera joango dira. Bertan, talde bakoitzak bere jarrera defendatu beharko du.

TALDEAN
2. Ulertzeko hiztegia

Jarraitu hiruko taldeetan. Segidan, ikusiko dugun bideoan aipatuko diren kontzeptuak dituzue; lotu horiek definizioekin, eta komentatu ongi ulertzen dituzuen.

1. Ziurgabetasuna
2. Etorkizunarekiko mesfidantza
3. Alderdi hauskorra
4. Kanpo-baldintzatzaileak
5. Nortasuna sendotu
6. Deserrotzea
7. Gizarte likidoa

Pixabay

- a) Etorkizunari edo egoera bati buruzko segurtasunik eza; zer gertatuko den ez jakiteko sentrazioa.
- b) Egonkortasun eta erreferente sendo gutxiko jendartea.
- c) Zaurgarritasun emozional edo psikologikoa agerian uzten duen ezaugarria.
- d) Pertsonaren garapenean eragiten duten faktoreak.
- e) Aurrera begira konfiantzarik ez izatea; etorkizuna ona edo egonkorra izango ez dela pentsatzea.
- f) Norberaren identitatea eta ezaugarri pertsonalak finkatu eta egonkortu.
- g) Sustrairik edo lotura sendorik ez izateko sentrazioa; ingurunearekiko urruntasuna edo atxikimendu falta.

Erantzunak 7. orrialdean daude.

Ikusi bitartean
3. Zer kontatu digute bideoan?

BAKARKA

Ikusi arretaz Elhuyarrek **Zurrunbiloa** proiekturako egindako bideoaren pasartea, eta erantzun hurrengo orrialdeko galderei.

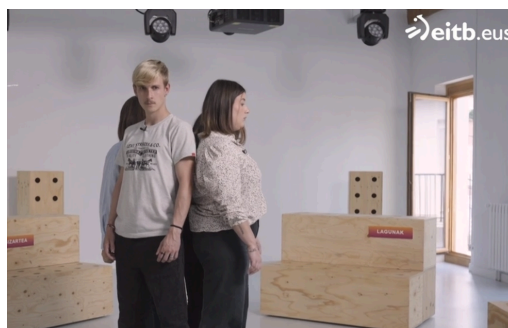
Eitb

Inguruak min

1. Egungo gazteen sentsazioak: _____, _____, _____.
2. Zergatik dira oso garrantzitsuak kanpo-baldintzatzaileak nerabezaroan?
3. Zein bi faktorek eramaten dituzte gazteak isolamendu eta deserrotzera?
4. Zer kostatzen zaie, gehienbat, egungo gazteei? Zergatik?
5. Gazteak etengabeko krisi-sentsazioan hezi dira, badakigu...
6. Orain arte, osasun mental edo emozionalari begiratzen genionean, norbanakoari erreparatzen genion. Orain, aldiz...
7. Zer esan nahi du “besteen begiradapean sortzen dugu gure irudia” esaldiak?
8. Zein dira nerabezaroan eragiten duten kanpo-baldintzatzaileak?

Eitb

Behar izanez gero, ikusi berriro bideoa, Ondoren, elkartu ikaskide batekin eta alderatu/hobetu erantzunak. Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

Talde handian, komentatu zer iruditu zaizuen bideoan entzundakoa. Ados al zaudete? Zergatik? Ba al dago kanpo-baldintzatzaile gehiagorik?

TALDEAN

Eitb

familia

gizartea

lagunak

...

eskola

Irakasleak taldetik ateratako ideia nagusiak arbelean idatziko ditu.

Ikusi ondoren

4. Nola esan, zer adierazi

TALDEAN

Elkartu hiruko taldeetan. Zer alde dago esaldi hauen artean?

1. Gazteak gaizki daude.

2. Esanguratsua da gazte asko ez egotea ongi.

3. Badirudi gazte askok ez dutela ongizate-sentsaziorik.

Pixabay

Partekatu erantzunak talde handian.
Erantzunak 7. orrialdean daude.

AZALPENAK

Balorazioa eta distantzia diskurtsiboa iritzietan

Bideoan maiz erabiltzen dira distantzia eta ñabardura sortzen dituzten egiturak:

Balorazio-egiturak

- Oso esanguratsua da...
- Azpimarratzekoa da...
- Egia da...

➔ Iritzia modu landu eta ez-inposatzailean emateko erabiltzen dira.

Inpertsonalizazioa

- Badago sentsazio bat...
- Badakigu...
- Hasi gara beste begirada bat sartzen.
- Esango nuke...

➔ Norbanakoaren ardura zuzenean ez seinalatzeko edo diskurtsoa leuntzeko.

Birformulatu esaldiok diskurtsoa egokitzeko:

1. Gazteak bakarrik sentitzen dira.

2. Jendeak ez du gazteria ulertzen.

Partekatu erantzunak talde handian.

5. Bor-bor, pil-pil...

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Erreparatu esaldiari, eta erantzun galderei.

“Nerabezaroan beti egon gara puskatzaileak, **bor-borrean** gaude...”

1. Zer adierazten du **bor-bor** onomatopeiak? Eta testuinguru honetan?

2. Tonu neutroan esango bagenu, nola esango genuke?

Batzuetan, onomatopeiek ez dute adierazten benetako soinu edo ekintzarik, metaforak baizik. Lotu onomatopeia eta erabilera metaforikoa.

1. **bor-bor**

2. **krak**

3. **klik**

4. **mur-mur-mur**

a) kontzientzia-aldaketa

b) kexa edo zurrumurru soziala

c) **emozio edo aldaketa bizi-bizia**

d) haustura ekonomiko edo pertsonala

Jarraian, aukeratu onomatopeiaren esanahirik egokiena.

1. “Gazteen haserreak **krak** egin du”

a) Haustura edo muga-puntua.

b) Poza handitu.

2. “Sare sozialetan **mur-mur-mur** dabil gaia”

a) Isiltasuna.

b) Zurrumurru edo eztabaida etengabea.

3. “Ekonomia **ttaka-ttaka** doa”

a) Oso azkar.

b) Poliki baina etengabe.

Erantzunak 7. orrialdean daude.

Adimen artifizialak sortutako irudia

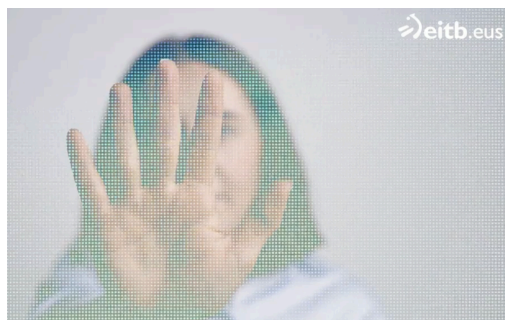
ONOMATOPEIAK ETA ADIERAZKORTASUNA

Onomatopeiak eta errepikapenak diskurtsoari adierazkortasuna emateko erabiltzen dira (**bor-bor, danba-danba, klik-klik...**):

- Ekintza edo egoera baten intentsitatea adierazteko.
- Mugimendua edo zarata irudikatzeko.
- Diskurtsoari bizitasuna eta hurbiltasuna emateko.
- Ideia konplexuak modu ulergarriagoan azaltzeko.
- Irakurlearen edo entzulearen arreta pizteko.
- Argudioa indartzeko.

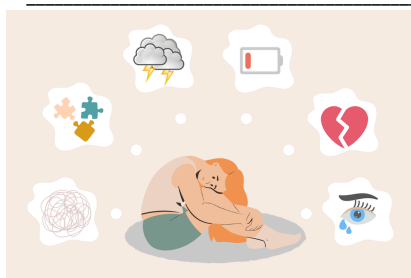
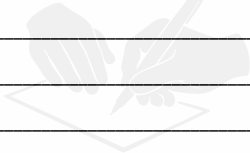
6. Zer sentitzen dugu gazteok?

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Tokiko aldizkari batek gazteen ongizate emozionalari buruzko iritziak eskatu ditu. Zuk sekuentziako bideoa ikusi duzu berriki. Gazte moduan, zeure ikuspegia eman behar duzu, zure esperientziatik eta testuingurutik abiatuta. Idatzi 200 hitz inguru.

Hausnartzeko galderak

- Nola sentitzen gara gazteok?
- Zerk baldintzatzen gaitu?
- Zer espero dugu helduengandik edo erakundeetatik?
- Noiz sentitu zara benetan ulertua? Eta noiz ez? Zerk markatu zuen aldea?
- Zein egoeratan sentitzen duzu presio handiena (ikasketak, lana, sare sozialak, familia...)?
- Zein kanpo-baldintzatzailek eragiten dute gehien gazteen ongizatean (ekonomia, etxebizitza, hezkuntza-sistema...)?

ERANTZUNAK

2. Ulertzeko hiztegia

1- a; 2- e; 3- c; 4- d; 5- f; 6- g; 7- b

3. Zer kontatu digute bideoan?

- 1- Ziurgabetasuna, beldurra, etorkizunarekiko mesfidantza.
- 2- Nerabezaroan nortasuna sendotzen ari delako.
- 3- Gazteak bakarrik eta ez-ulertuak sentitzen dira.
- 4- Asko kostatzen zaie gizarte, herri edo familiaren parte sentitzea. Egungo jendartea likidoa denez, ez da sendoa, eta haiek ez dute non errotu.
- 5- ... gurasoak baino okerrago biziko direla.
- 6- Elementu berria sartu dugu: kontestua, ni eta nire testuingurua.
- 7- Geure burua ez dugula hutsetik eta bakarrik eraikitzen, baizik eta besteek gutaz adierazten dutenaren eraginez (nola ikusten gaituzten, zer esaten diguten, itxaropenak, balorazioak, kritikak...). Horrek guztiak eragina du gure nortasunaren eraikuntzan.
- 8- Familia, lagunak, irakasleak, ikaskideak, komunikabideak... guztiok.

4. Nola esan, zer adierazi

Hiru esaldiak ideia berekoak dira, baina:

- 1. → Baieztapen absolutua, orokortzailea da (gazte guztiak barne hartzen ditu). Ez du ñabardurarik edo distantziarik.
 - 2. → Balorazio bidezko formulazioa (esanguratsua da). Ez ditu gazte guztiak aipatzen, baizik eta gazte asko. Iritzia modu formalagoan aurkezten du. Distantzia diskurtsiboa sortzen du.
 - 3. → Hipotesi edo interpretazio bidezko formulazioa. Inpertsonala erabiltzen du (badirudi). Ziurtasun-maila leuntzen du: hipotesi edo interpretazio gisa aurkezten du informazioa; diskurtso akademiko edo argumentatibo sofistikatuagoa.
2. eta 3. motako egiturak dira egokiagoak testu formal eta argumentatiboetarako, ñabardura, distantzia eta zuhurtzia adierazten dituztelako.
- Erantzun posibleak; ez dira aukera bakarrak:
Nabarmena da gazte askok bakardade-sentsazioa dutela.
Badirudi gizarteak ez duela gazteriaren errealitatea behar bezala ulertzen.

5. Bor-bor, pil-pil...

1. Urak irakitearen onomatopeia da. Irudizko adiera, kasu honetan: bizitasun edo intentsitate handiko egoeran egon; aldaketa- edo gatazka-egoeran egotea.
 2. Gazteak aldaketa-garai betean daude.
Gazteak garapen eta tentsio emozional handiko garaian daude.
- 1- c; 2- d; 3- a; 4- b.
 - 1- a; 2- b; 3- b.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Alderdi hauskor bat. Alderdi hausteko, apurtzeko erraza.

Deserrotze batera eraman. Sustraiak ondo finkatuta ez izatearen sentsazioa izan.

Bor-bor gaude. Urak irakitearen onomatopeia da. Irudizko adiera, kasu honetan.

TRANSKRIPZIOA

Xabi Martinez: Nik esango nuke gaur egungo gazteek badutela sentsazio bat oso markatua, ziurgabetasunarekin, beldurra, etorkizunarekiko mesfidantza bat (~~bat~~).

Maitane Ormazabal: Ze dira lehenengo aldia, *generazio* oso bat ari dena esaten: "Nik alderdi hauskor bat daukat, ez nago ondo".

Maidar García de Bikuña: Kanpo-baldintzatzaileak oso garrantzitsuak dira, zer esanik ez nerabezaroan, nortasuna sendotzen ari denean.

Maitane Ormazabal: Gaztea bera ulertzeko, bere ingurua ezinbestekoa da begiratzea eta ulertua izatea.

Ba, gaur egungo gazteak bakarrik sentitzen dira; bakarrik eta ez-ulertuak. Eta bi horien nahasketak, ez?, ba egiten diena da (eramaten ditu) aislamendu (isolamendu) batera edo deserrotze batera eraman. Egia da nerabezaroan beti dela karakteristika bat, beti egon da... bueno, ba, zailtasunak guzti horren (horren guztiaren) parte izateko, eta puskatzaileak gaude, bor-borrean (bor-bor) gaude... Baina, gaur egun, asko kostatzen ari zaie edo beraien edo gizarte edo herri edo familiaren parte sentitzea. Zergatik? Ba, gaur egun gizarte oso likidoa daukagu; ez dago gauza sendo askorik. Orduan, gu nerabezaroan, nahiz eta gu bor-borrean egon, beti behar ditugu sustraiak, ez?, ondo sartuak egotea.

Xabi Martinez: Eta oso esanguratsua da hezi direla gazteak etengabeko krisi-sentsazio batean, badagoela ere (halaber) belaunaldi izaera duen haustura ekonomiko edo sozial bat, badakiguna gurasoak baino okerrago biziko direla.

Maitane Ormazabal: Orain arte, begiratu dugu txanponaren alde batera, eta osasun mental edo emozionalari buruz hitz egin dugun momentuan, jende guztiak begiratzen zuen norbanakoa (zion norbanakoari), eta pisu guztiak zure gainean zeuden, ez?... Eta, gaur egun, hasi gara beste begirada bat ere sartzen. Eta da kontestua: ni eta nire testuingurua. Eta testuinguruak guk uste dugun baino askoz ere pisu handiagoa dauka.

Maidar García de Bikuña: Kanpo-baldintzatzaileak oso garrantzitsuak dira edozein pertsonarentzako. Azkenean, besteen begiradapean sortzen dugu gure irudia; zer esanik ez nerabezaroan, nortasuna sendotzen ari denean. Beraz, edozein pertsonaren garapenean, besteen begirada (begiradak), besteen komentarioek besteek bidaltzen dituzten mezuak, nahiz eta batzuetan ahoz ez izan, berebiziko garrantzia daukate, eta eragin handia izango dute garapen horren bidean, ez?, edo norabidean. Familiak eragiten digu, lagunek eragiten dute, eta, batez ere nerabezaroan, irakasleek, ikaskideek, komunikabideek... Orduan, guztiok eragiten dugu garapen horretan, eta, segun nola eragiten dugun, ba, gazte horien osasunean, noski, eragina ezberdina izango da.